

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Παρασκευή 5 Ιανουαρίου 2024

Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- Α. Την επομένη φθάνει από τη Ναύπακτο ο Νικόστρατος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, για να βοηθήσει τους δημοκρατικούς με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες. Αυτός προσπάθησε να τους συμβιάσει και τους έπεισε τελικά να συμφωνήσουν μεταξύ τους ώστε να δικαστούν δέκα άνθρωποι, οι πρωταίτιοι (που άλλωστε είχαν ήδη φύγει), και οι υπόλοιποι να μείνουν ανενόχλητοι στις εστίες τους, αφού συμφιλιθούν οι αντίπαλοι και συνάψουν πλήρη συμμαχία με τους Αθηναίους, ώστε να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με αυτούς. Ο Νικόστρατος, όταν έφερε αυτά σε πέρας, ετοιμαζόταν να αποπλεύσει¹.
- Ο Νικόστρατος έχει φτάσει στην Κέρκυρα με σκοπό να επιτύχει συμφιλίωση μεταξύ των αντιμαχόμενων παρατάξεων και να εξυπηρετήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα συμφέροντα της Αθήνας. Προτείνει μετά από επίμονες και μακρές προσπάθειες («ξύμβασίν τε έπρασσε και πείθει») και επιτυγχάνει συμφωνία ειρήνευσης με δύο όρους: α) να δικαστούν οι δέκα πρωταίτιοι, δηλαδή αυτοί που πήραν μέρος στη σφαγή του βουλευτηρίου και στις μάχες, και β) να μετατραπεί η αμυντική συμμαχία («έπιμαχία») της Κέρκυρας με την Αθήνα σε πλήρη συμμαχία («ώστε τούς αυτούς εχθρούς και φίλους νομίζει»). (Μονάδες 4)

Ο Νικόστρατος με διαλλακτικότητα και διπλωματική ευστροφία προσπαθεί να συμβιάσει δημοκρατικούς και ολιγαρχικούς και ταυτόχρονα να ισχυροποιήσει τους δεσμούς Κερκυραίων και Αθηναίων πάντοτε με γνώμονα το συμφέρον της πατρίδας του. Οι Αθηναίοι με τη συμφωνία αυτή επιτυγχάνουν την

¹ Η μετάφραση έγινε με βάση τα σχόλια του σχολικού βιβλίου *Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι*, Α΄ Γενικού Λυκείου, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και εκδόσεων «Διόφαντος», και με βάση τη μετάφραση του Σκουτερόπουλου Ν.Μ., *Θουκυδίδη Ιστορία*, Μετάφραση-Επιμέλεια-Εισαγωγή, εκδόσεις Πόλις, Αθήνα 2011.

προσάρτηση της Κέρκυρας στην Αθηναϊκή συμμαχία. Παράλληλα, η διατήρηση της ειρήνης στο νησί εξυπηρετεί τα συμφέροντα της Αθήνας, καθώς οι Κερκυραίοι θα αποτελούν στο εξής σταθερό σύμμαχο και θα μπορούν να συμμετέχουν με ακέραιες τις δυνάμεις τους στον πόλεμο κατά των Πελοποννησίων. Η συμφιλίωση των δύο πολιτικών παρατάξεων αποτελούσε προϋπόθεση, ώστε η συμμαχία Αθήνας-Κέρκυρας να συναντήσει την ευρύτερη δυνατή αποδοχή. Η συμφιλίωση αυτή ήταν ωφέλιμη και για την Κέρκυρα, γιατί έδινε τέλος σε έναν καταστροφικό εμφύλιο πόλεμο, που διαρρήγνυε την κοινωνική συνοχή². (Μονάδες 6)

3. Γνωρίζοντας το μεγαλείο της «συγγραφικής πέννας» του Θουκυδίδη, που προσπαθεί να συγκεράσει την ακρίβεια των ιστορικών γεγονότων με ένα είδος έμμεσο προσωπικού σχολιασμού, αποδεικνύεται ότι δίκαια χαρακτηρίζεται ως ο «πατέρας της ιστορίας». Η επιλογή του λεξιλογίου είναι ιδιαίτερα προσεγμένη και ακριβής σε αυτά που γράφει ο Θουκυδίδης, αλλά και ταυτόχρονα σε αυτά που θέλει να προβάλλει στον αναγνώστη. Έτσι λοιπόν, το κορινθιακό πλοίο, που μετέφερε τους πρέσβεις των Λακεδαιμονίων και έδωσε το έναυσμα για τη σύγκρουση, ανοιγόταν με προφυλάξεις στο ανοιχτό πέλαγος, επειδή μετά την επικράτηση των δημοκρατικών φοβόντουσαν για τη σύλληψή τους. Ο Θουκυδίδης χρησιμοποιεί το ρήμα «ὑπεξανήγετο», ένα σύνθετο ρήμα που αποτελείται από τις προθέσεις «ὑπό», «ἐξ» και «ἀνά». Μεγάλη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην πρόθεση «ὑπό», που δείχνει ότι κάτι γίνεται σε δεύτερη μοίρα, ότι κάτι λανθάνει, όπως ακριβώς και με το κορινθιακό πλοίο που έφυγε κρυφά. Επιπλέον, ανάλογος ήταν και ο φόβος που κατέλαβε τους μισθοφόρους. Και σε αυτό το σημείο ο Θουκυδίδης χρησιμοποιεί τη μετοχή «λανθάνοντες», η οποία προέρχεται από το ρήμα «λανθάνω» που σημαίνει διαφεύγω της προσοχής κάποιου. Οι περισσότεροι από τους μισθοφόρους, επειδή και αυτοί είχαν αρχίσει να φοβούνται για πιθανή σύλληψή τους, προσπάθησαν να μεταφερθούν στην ξηρά, χωρίς να τους καταλάβουν, διαφεύγοντας της προσοχής των δημοκρατικών. Είναι πραγματικά άξιο θαυμασμού πως καταφέρνει ο Θουκυδίδης να συνδυάσει την ακριβή παράθεση των γεγονότων με έναν έμμεσο προσωπικό σχολιασμό. Με τη χρήση των δύο αυτών ρηματικών τύπων, ο Θουκυδίδης προσπαθεί

² ΤΘΔΔ 20 ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΛΕΓΓ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ-ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΛ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021.

τεχνηέντως να δώσει στον αναγνώστη την ψυχολογική αντίδραση των ολιγαρχικών μετά την επικράτηση των δημοκρατικών, χωρίς όμως να στερήσει την αντικειμενική παράθεση των γεγονότων³.

4. Στα δύο δοθέντα κείμενα (μεταφρασμένο και πρωτότυπο) εντοπίζονται σημεία από τα οποία διαφαίνεται ο χαρακτήρας του Νικόστρατου.

Αρχικά στο πρωτότυπο κείμενο βλέπουμε ότι ο Νικόστρατος προσπαθεί να ακολουθήσει συμβιβαστική πολιτική. Η χρήση του παρατατικού δηλώνει ακριβώς τις επίπονες και μακρές προσπάθειές του προς αυτήν την κατεύθυνση («ξύμβασίν τε ἔπρασσε») Φαίνεται, όμως, ότι δεν μπόρεσε να πείσει τους ικέτες να μπουν στα πλοία, όπως μαρτυρεί και η φράση «τῆ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστία». Το δε «παρεμυθεῖτο» δηλώνει τις προσπάθειες του Νικόστρατου να απαλλάξει τους ολιγαρχικούς από τον φόβο, γεγονός που δείχνει τον ήπιο και μετριοπαθή χαρακτήρα του. Συνολικά η πολιτική του Νικόστρατου υπήρξε διαλλακτική και η παρέμβασή του σωτήρια για έναν αριθμό ολιγαρχικών («εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκόλυσε»⁴). Η στάση του καθορίζεται με γνώμονα το συμφέρον της πατρίδας του, αλλά εξηγείται επίσης από το γεγονός ότι ο ίδιος δεν είχε άμεση ανάμειξη στα φοβερά πολιτικά πάθη των Κερκυραίων «εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκόλυσε»⁴.

Η περιγραφή της ναυμαχίας που προηγήθηκε, κατά την οποία ο Νικόστρατος ανακρούει πρύμνα, διατηρώντας άθικτη την παράταξή του και βοηθώντας συγχρόνως τους Κερκυραίους να υποχωρήσουν, αποκαλύπτει τις στρατηγικές του ικανότητες. Πράγματι, ο Αθηναίος ναύαρχος διακρίνεται για την τόλμη του, τις ψύχραιμες επιλογές του, τη μεγάλη ναυτική του εμπειρία, την οξύτατη κρίση και την πολιτική του ευστροφία συνδυασμένη με ανθρωπισμό. Μπορεί κάποιος, επίσης, να τον χαρακτηρίσει ως ένα στρατηγό με ενσυναίσθηση, αφού γνώριζε πολύ καλά πως η όξυνση μιας ήδη διαιρεμένης κοινωνίας σε δημοκρατικούς και ολιγαρχικούς θα δημιουργούσε περαιτέρω προβλήματα και θα αύξανε περισσότερο το χάσμα στην κερκυραϊκή κοινωνία. Η πολιτική ευφύια και ο ανθρωπισμός που επιδεικνύει στην περίπτωση αυτή ο Νικόστρατος είναι απaráμιλλη και αναδεικνύει για άλλη μια φορά το πολιτικό ανάστημα που διέθετε⁵.

³ πρβλ. Σχολικό βιβλίο, *Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι*, Α΄ Γενικού Λυκείου, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και εκδόσεων «Διόφαντος», σελ. 317.

⁴ ό.π., σελ. 323-324.

⁵ ό.π., σελ. 334.

5. **κράτος:** κεκρατηκότος, **αλήθεια:** λαθόντες, **πρόγονος:** επιγιγνομένη, **διαμονή:** ἔμειναν, **προνόμιο:** νομίσειν.

6.α.

	Ονομαστική πληθυντικού
τῆς μάχης	αἱ μάχαι
τοῦ δήμου	οἱ δῆμοι
Τῆς ἡμέρας	αἱ ἡμέραι
στρατηγῶν	οἱ στρατηγοί
ὀπλίταις	οἱ ὀπλίται

β. 1. II, 2. I, 3. III, 4. I, 5. I

7. **α. πράξας:** επιρρηματική χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο *ὁ μὲν* του ρήματος *ἔμελλεν*.

πληρώσαντες: επιρρηματική χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο *προσάται* του ρήματος *πείθουσιν*.

β.

ἀποπλεύσεσθαι: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο του ρήματος *ἔμελλεν*.

Υποκείμενο απαρεμφάτου: *ὁ μὲν* (ταυτοπροσωπία).

καταλιπεῖν: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο του ρήματος *πείθουσιν*.

Υποκείμενο απαρεμφάτου: *αὐτὸν* (ετεροπροσωπία).

ξυμπέμψειν: ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο του εννοούμενου ρήματος *πείθουσιν* (που εκλαμβάνει τώρα τη σημασία του υπόσχομαι).

Υποκείμενο απαρεμφάτου: *προσάται* (ταυτοπροσωπία).

8. **α.** Λάθος 2. Σωστό, 3. Λάθος, 4. Λάθος, 5. Σωστό